

Jaarverslag 2015

“ ‘Bedrijfsleven gebruikt steeds vaker onze inzichten om tot een inclusievere economie te komen’

Directeur Jos Verhoeven van Start Foundation kijkt er niet van op als de buitenwacht 2015 in de annalen van zijn organisatie bijschrijft als een duf jaar. Waar waren de barricaden, de vlammende acties in de publiciteit om misstanden in de wetgeving of bizarre bureaucratische blunders aan te klagen? “Ik weet dat bij een deel van onze volgers dat verwachtingspatroon leeft. Maar we hebben altijd duidelijk gemaakt alleen in de rol van luis in de pels te kruipen als het een functie heeft. Ik beschouw 2015 juist als een erg geslaagd jaar. We zijn erin geslaagd om partijen uit het establishment zover te krijgen dat ze onze inzichten gebruiken om tot een inclusievere economie te komen. Voorbeelden daarvan zijn De Normaalste Zaak en de Social Impact Bonds. Dat verandert meer levens dan op issues zeer rebels de strijd aan te gaan. Ironisch is dan wel dat ik juist in 2015 ben gekozen tot ‘meest invloedrijke bestuurder in de filantropie’. Het juryrapport was vleidend: onorthodox, onafhankelijk, geen blad voor de mond. Dat is vooral erkenning voor de club. Ik ben wel de kapitein op het schip, maar zonder een goede bemanning houd je het schip niet op koers.” Juist die verbreding van de principes van Start Foundation naar het reguliere bedrijfsleven beschouwt Verhoeven als een doorbraak. “Als we kijken naar De Normaalste Zaak, zien we dat steeds meer gewone werkgevers hierbij aansluiting zoeken. Samen met MVO Nederland zijn wij er ooit mee begonnen, de AWWN haakte snel daarna aan en inmiddels is ook VNO/NCW aan boord. Dat zijn twee grote werkgeversorganisaties met een enorm potentieel. Dit proces benadrukt onze initiërende rol: ons budget is te bescheiden om volume te maken. Maar door dat geld gericht in te zetten, lukt het om andere partijen mee te krijgen. De Normaalste Zaak gaat nu door als zelfstandige stichting. Ze groeien als kool en hebben ons niet meer nodig. Ik ben daar trots op, want de kraamkamer lag hier. Dat past bij onze opdracht om de wereld om ons heen goed te scannen. Waar kunnen we gidsend zijn, op welke knop moeten we drukken om het bestaande bedrijfsleven inclusiever te maken?”

Nieuwe manier van denken

De trendsetter en ‘veranderaar’ in Start Foundation manifesteerden zich ook in de wijze waarop Social Impact Bonds (SIB’s) voet aan de grond kregen, het afgelopen jaar. “Met enkele SIB’s hebben we positieve ervaringen opgedaan. Voor ons reden om dat in een boekje op te schrijven en er een conferentie aan vast te knopen waar we uit de doeken deden waar je deze formule in kunt zetten, hoe je dat moet organiseren en wat het op kan leveren. We zien dat dit instrument met veel belangstelling is ontvangen. We willen collega’s in de filantropie inspireren om met het concept aan de slag te gaan. Kijk, zelf doen wij misschien twee of drie Social Impact Bonds per jaar. Maar als onze collega’s er samen een stuk of dertig doen, dan schiet het op voor onze doelgroepen. Zelfs het grootkapitaal beweegt mee. Zoals in onze eerste, die we samen met ABN AMRO wisten te realiseren. Het duurt wel langer dan verwacht dat de overheid hier de voordelen van ziet. Daar is nog niet zoveel sense of urgency om met particulier geld maatschappelijke problemen te bestrijden met een focus op rendement. Niettemin voorzie ik dat SIB’s over vijf, zes jaar een hogere vlucht zullen nemen.” Vernieuwen kan je onverwacht soms ook in conflict brengen met je eigen beginselen, merkte de directeur van Start Foundation in 2015. Het is dan zaak een nieuwe, opmerkelijke uitweg te zoeken. “Lang pasten wij onze donaties en leningen nogal traditioneel sturend toe. Dat leverde ons bij Mama Loes, een nieuw bedrijf waar we recent mee in zee zijn gegaan, het verwijt op net zo erg te zijn als de banken. Dat opende ons de ogen. We gingen terug naar het bedrijf: hoe kunnen we elkaar helpen constructies te bedenken waar we beide iets aan hebben? Mama Loes haalde prima resultaten met bepaalde doelgroepen, wij wilden dat hun blikveld zich ook naar andere doelgroepen zou uitbreiden. Samen kwamen we vervolgens overeen dat de rente die het bedrijf over de lening normaliter zou moeten betalen, verdubbeld wordt door Mama Loes. Met dat geld in één pot investeren we in begeleiding en opleiding van de medewerkers. Daarmee maak je ze sterker op de arbeidsmarkt. Blijft er dan nog geld over, dan gebruiken we dat voor extra stage- en werkplekken. Zo maken we een inclusief bedrijf nog inclusiever.”

Een grotere koek

Verhoeven roept al jaren dat de koek op de arbeidsmarkt groter moet om de 'kwetsbaren', mensen met afstand tot een baan, aan betaald werk te krijgen. Vorig jaar kon Start Foundation op dat front enkele successen in de boeken bijschrijven. "Persoonlijk ben ik erg te spreken over onze investering in GreenFox Seafood. Dat is een garnalenpellerij waar garnalen die rechtstreeks uit zee komen, met de hand worden gepeld in Nederland. Normaliter worden die zeevruchten met chemicaliën bewerkt en naar Marokko verscheept om ze daar te laten pellen. Daarna komen ze na een lange tocht in vrachtwagens hier weer op de markt. Door zijn aanpak levert GreenFox een bijdrage aan de meer duurzame economie en creëert het werkgelegenheid voor onze doelgroepen hier. Het concept blijkt enorm aan te slaan. Want de vraag van de betere restaurants is zo groot dat de garnalen van GreenFox niet zijn aan te slepen. Ook de Verspillingsfabriek van Hutten, waar reststromen voedsel (bijvoorbeeld tomatenkontjes van McDonald's) worden gebruikt voor hoogwaardige producten, is een mooi initiatief. We willen dat veel meer van zulke bedrijven in 2016 op ons pad komen. We zijn nu volop aan het onderzoeken waar de kansen liggen." Tegenvallers waren er ook in 2015. IN2IT, de corporatie van vier ICT-bedrijven met veel mensen met autisme in dienst die door Start Foundation een jaar terug werd opgericht om een stevige voet tussen de deur te krijgen op deze markt, bleek geen onverdeeld succes. "Op zich zie je dat relatief veel mensen met autisme naar deze sector weten door te stromen. Maar met IN2IT is het niet gelukt om daarop mee te liften. We stoppen er daarom waarschijnlijk mee. Het is me nog niet helemaal duidelijk waar het aan lag. Wellicht was de markt nog niet rijp voor deze aanpak, of verschillen de bedrijven onderling te veel in soorten dienstverlening. Het kan ook zijn dat we de bedrijfstak onvoldoende goed kenden. Het is jammer dat het zo gelopen is, maar voor ons geen reden om af te zien van nieuwe experimenten. Een gulden regel is dat zestig procent daarvan mislukt. Het is niet anders. Ik word er niet kopschuw van."

Parallele arbeidsmarkt

Met zijn beproefde mix van financiering, experiment en activisme wil Start Foundation in 2016 meer banen voor kwetsbare werkzoekenden, een inclusiever bedrijfsleven en meer weerbaarheid bij de doelgroepen tot stand brengen. Steeds vaker duikt daarbij de laatste tijd het begrip 'parallele arbeidsmarkt' op, een model dat Verhoeven samen met arbeidsmarktdeskundige Ton Wilthagen van de Universiteit van Tilburg bedacht heeft. "Twee miljoen mensen in Nederland staan of aan de kant of moeten zich in leven houden met kruimelbanen of slecht betaalde opdrachten. Met de reguliere kanalen en het bestaande aanbod aan wetten, regels en instrumenten krijgen we deze enorme groep niet aan de bak. Bovendien wordt de sociale werkvoorziening afgebroken. Voor deze mensen hebben we een parallelle arbeidsmarkt nodig. Hier kunnen bedrijven waarin belanghebbenden aandeelhouders zijn, werk aanbieden onder andere juridische en sociale condities. Werk dat voor hen te duur is, of waar ze een te laag loon voor over hebben. Het idee is dat in dit segment mensen voorbereid kunnen worden op een vol productieve baan op de reguliere markt, permanent kunnen verblijven als ze nooit tegemoet kunnen komen aan de eisen die het bedrijfsleven stelt en als schuilkamer in tijden van grote werkloosheid. Het concept zal in 2016 verder uitgewerkt worden. We moeten iets, want het huidige beleid en economisch tij gaan de oplossing voor al die mensen die nu werkloos toezien, niet brengen."